

PREZES RADY MINISTRÓW

Warszawa, 25 października 2022 r.

Dostojni Goście,
Szanowni Państwo,

rok 2022 to czas imponującego jubileuszu sądownictwa administracyjnego w Polsce. Sto lat temu, na mocy ustawy z 3 sierpnia 1922 roku, powołano bowiem Najwyższy Trybunał Administracyjny – pierwszy w polskich dziejach prawnoustrojowych współczesny sąd administracyjny. Utworzona „dla orzekania o legalności zarządzeń i orzeczeń, wchodzących w zakres administracji tak rządowej, jak i samorządowej” instytucja, jak podkreślał Jan Sawicki, pierwszy prezes trybunału, a jednocześnie współautor ustawy, miała stanąć „na straży dokładnego przestrzegania, właściwego tłumaczenia i jednolitego stosowania obowiązujących przepisów administracyjnych” w odrodzonej po latach zaborów Rzeczypospolitej. Stworzenie tego sądownictwa, by znów zacytować Jana Sawickiego, traktowano jako „sprawę piekącą, niedającą się dłużej odwlekać ze względu na dobro ludności i na pomyślny rozwój państwa polskiego”.

Dziś, podobnie jak przed wiekiem, mamy głęboką świadomość, że sądownictwo administracyjne jest jednym z najważniejszych filarów wymiaru sprawiedliwości w Polsce. Wszystkich współtworzących jego historię i znamienity dorobek orzeczniczy proszę więc o przyjęcie wyrazów wdzięczności i najwyższego szacunku.

Sądownictwo administracyjne przebyło w Polsce długą drogę. Po latach funkcjonowania Najwyższego Trybunału Administracyjnego, faktycznie orzekającego do 1 września 1939 roku, przez ponad trzy dekady PRL było nieobecne w porządku prawnym naszego kraju. To znamienne i znaczące, że ustawa o Naczelnym Sądzie Administracyjnym, współczesnym odpowiedniku NTA, ujrzała światło dzienne w roku 1980. Roku szczególnym w naszej historii – roku „Polskiego Sierpnia” i „Solidarności”. Roku, który stał się fundamentem wolnej Polski, a zarazem dał początek wielkim przemianom, przekształcającym Europę i świat. Nie sposób więc nie dostrzegać znaczącego symbolu w odradzaniu się w Polsce sądownictwa administracyjnego – nieodłącznie związanego z ideą niepodległej Ojczyzny, wpisanego w historię naszego dążenia do suwerenności.

Utworzenie Naczelnego Sądu Administracyjnego w 1980 roku było zapowiedzią przechodzenia od systemu autorytarnego do rządów prawa przynależnych państwom demokratycznym. Zapowiedzią zmiany, jaką dokonywała się w relacji między władzą państwową reprezentowaną przez urząd – a obywatelem, który z petenta stawał się wreszcie partnerem o równych prawach; którego podmiotowość uzyskiwała swoje potwierdzenie.

Tak jest do dziś. Szczególną rolą sądów administracyjnych jest bowiem badanie działań lub zaniechań organów administracji publicznej w imię ochrony wolności i praw jednostki. Naczelny Sąd Administracyjny, sprawujący nadzór nad działalnością wojewódzkich sądów administracyjnych, poprzez rozpoznawanie środków odwoławczych oraz podejmowanie uchwał wyjaśniających zagadnienia prawne, przyczynia się do poprawy funkcjonowania instytucji państwowych, kształtuje zasady dobrej administracji, ale przede wszystkim jest ukierunkowany jest na ochronę praw i wolności człowieka.

W ten sposób sądownictwo administracyjne pozostaje gwarantem prawa obywateli do sprawiedliwości społecznej. Dziś, gdy rzeczywistość przynosi wciąż nowe wyzwania dla wymiaru sprawiedliwości, musimy pamiętać, że działalność sądów administracyjnych koncentruje się w obszarze codziennych i życiowych spraw Polaków, a to w konsekwencji przekłada się na poziom zaufania obywateli do sądownictwa. Sądy administracyjne mają ogromny więc wpływ na polskie państwo, na działanie gospodarki, na kształtowanie społecznego zaufania do prawa, na właściwe wykorzystywanie naszych szans na arenie międzynarodowej.

Szanowni Zebrani,

w dniu obchodów wyjątkowego jubileuszu, w imieniu Rady Ministrów i własnym, pragnę złożyć podziękowania wszystkim, którzy ofiarowali polskiemu sądownictwu administracyjnemu wiedzę, kompetencje i zaangażowanie. Pragnę podziękować sędziom NSA i wojewódzkich sądów administracyjnych, za ich pracę i aktywność. Wyrazy wdzięczności kieruję także wobec kolejnych Prezesów NSA.

Gratuluję i dziękuję także wszystkim z Pań i Panów, którzy dziś otrzymają odznaczenia państwowe. To także Państwu sądownictwo administracyjne zawdzięcza swój wysoki prestiż i zaufanie społeczne, jakim darzą go obywatele. Życząc Państwu wielu zawodowych sukcesów, pozostaję w przekonaniu, że wiedza i doświadczenie sędziów NSA i wojewódzkich sądów administracyjnych będą budować nie tylko siłę polskiego wymiaru sprawiedliwości, ale siłę Polski jako państwa prawa. Że będą gwarantem profesjonalnego i merytorycznego wypełniania zadań na rzecz ochrony obywateli i dobra najjaśniejszej Rzeczypospolitej.

Z wyrazami szacunku

Mateusz Morawiecki

Organizatorzy i uczestnicy uroczystego spotkania z okazji 100-lecia Najwyższego Trybunału Administracyjnego w Zamku Królewskim w Warszawie